

Bevarandeplan för Natura 2000-område Djurholmamossen SE0420271

Djurholmamossen, Foto: Per Blomberg,

Orre: Av Vnp, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=14727675>

Grunduppgifter om Djurholmamossen

Län: Skåne

Kommun: Ängelholm

Läge : 15 km NO om Ängelholm

Markägare : Enskilda

Areal : 109,5 ha

Skyddsform: Saknas

Bakgrund: pSCI beslutat av Regeringen 2000-02.

SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.

Bevarandeplan fastställd och kungjord av Länsstyrelsen i Skåne län 2016-12-16 respektive 2016-12-30.

Reviderad: Förslag till bevarandeplan; 2010-06, 2016-02, Beslut från EU:2012-08

Länsstyrelsen
Skåne

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG) och Habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG).

Vad är en bevarandeplan?

Till varje område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området.

Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området..

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/2000 eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

Översiktskarta.....	4
Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden.....	7
Bevarandemål	8
Målandikatorer.....	8
Areal naturtyper.....	8
Ekologiska strukturer och funktioner.....	8
Typiska arter för naturtyperna	9
Beskrivning av naturtyper och deras bevarandestatus.....	10
Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus	13
Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?	14
Skydd och bevarandeåtgärder.....	14
Skydd och regleringar	15
Bevarandeåtgärder	15
Uppföljning	16
Övrigt.....	16
Referenser	16
Bilagor.....	17

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Natura 2000 - området Djurholmamossen ligger NO om Ängelholm och består av ett stort myrkomplex med öppna och skogsbevuxna mossytor som genomflyts av Djurholmabäcken och dess biflöden. På sina håll är bäcken mycket bred. Djurholmamossen ligger inom Rönneå:s avrinningsområde. Djurholmabäcken är rätad och utdikad. Den är på sina ställen dessutom fördjupad. Bäcken kan i sin nuvarande form betraktas som ett dike i dessa delar.

Jordarten består huvudsakligen av morän men i norr består den av torv. Bergarten består av gnejs.

Mossen är relativt opåverkad av ingrepp. För att ingen egentlig skog skall utbildas på mosseplanet krävs det en relativt stabil och hög grundvattenyta i mossen. Diken inom mossen stör systemet och kan göra att mer träd kommer upp. Äldre diken som inte rensas har dock endast en liten påverkan på myrens hydrologi. Ett dike som går genom det stora mosseplanet i den västra kanten har växt igen och har nu ingen avvattande effekt, vilket är mycket bra. På skogsmosseytor fluktuerar grundvattnet mer.

Området ligger på Hallandsåsen och ansluter i söder till ett annat Natura 2000 - område; Århultsbäcken. I nordväst angränsar området till Hallands Län där mossen fortsätter och där heter myren Matkroksmossen.

Totalarealen av myrar i landet har minskat mycket under 1900 – talet men fortfarande finns stora arealer kvar. Anledningen till minskningen är uppodling, storskalig torvtäkt och markavvattningsprojekt. Det är vanligt med lokala skador i form av husbehovstäkt. Idag finns det endast ett fåtal områden som det finns kvar helt intakta mossar. I Skåne är igenväxning av högmossen ett stort problem.

Myrkomplexet är mångsidigt med både skogspartier, kärr, bäckmader och öppna mosseplan. Det finns både mossytor som är välvda och mossytor som är svagt sluttande, vilket annars är mycket ovanligt i Skåne. Objektet är en viktig representant för den i landet ovanliga kombinationen av svagt oceaniska - nemorala myrtyper.

Djurholmamossen är en ombrotrof myr, som tydligt höjer sig över omgivningen. Då alla mossar får sin näring och sitt vattenbehov endast från nederbörden har det fuktiga klimatet en stor betydelse för mossarnas betingelser. Under det senaste århundradet har dock myrar fått mycket näringsämnen som t.ex. kväve via den sura nederbörden. Området har stor betydelse för såväl de hydrologiska förhållandena som för djurlivet på och runt Hallandsåsen. Tjäder, orre och spillkråka finns i området.

I den södra delen har högmossen inte typisk tuvor- och höljor-strukturer med fuktiga partier varvat med torrare partier, medan det finns i den centrala delen. I den södra delen finns också spår av täkt i form av diken.

Under vintern 2005/2006 röjdes trädsiktet kraftigt på mycket tall och björk i söder på det större öppna mosseplanet så nu området är mycket öppnare. Det finns dock ytterligare behov av röjning i söder.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Landskapet runt Djurholmamossen består huvudsakligen av skogsmark, både barrskog och lövskog, samt av våtmarker. Enligt Campbell (1700-talet) består denna del av Skåne av skogsbygd benämnd som den övre skogsbygden. Skogsbygden grundade sin försörjning på skogen. Pengar till skatt, utsäde och andra produkter erhöles genom försäljning av skogsprodukter såsom virke, ris, träkol, tjära, träslöjder m.m.

På den gamla ekonomiska kartan från 1927 är markerna längs ån sidvallsängar som slogs med lie. En åker låg i de delar i söder som inte ingår i Natura 2000-området.

På flygfotot från 1940-talet över mossen ser man att det nästan inte fanns någon skog på myren vid denna tidpunkt, med undantag för ett litet område med tall i norr så var det mestadels en öppen mosse. Några enstaka spår av torvtäkt kan antydast på ortofotot liksom en del anlagda diken. I den norra delen finns en gammal invallning som troligen anlagts för myrslätter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök under växtsäsongen år 2006.

Tabell 1. Djurholmamossens naturtyper med arealer 2006 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha)		
	Bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalareal
*Högmossar-Öppna mosseplan (7110 undergrupp 7111)	17,1	17,1	34,2
* Öppna svagt vävda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	-	24,7	24,7
* Skogsbevuxen myr (91D0 eller 9740)	1,5	41,1	42,6
Total areal naturtyper	101,5		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
Total areal N2000-området	109,5		

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatsdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Syftet med Natura 2000-området Djurholmamossen är att bevara ett myrkomplex med öppna och skogsbevuxna mossytter. Myrkomplexet är mångsidigt med både skogspartier, kärr, bäckmader och öppna mosseplan. Det finns både mossytter som är välvda och mossytter som är svagt sluttande, vilket annars är mycket ovanligt i Skåne. Objektet är en viktig representant för den i landet ovanliga kombinationen av svagt oceaniska - nemorala myrtyper. Naturtyperna på myren utgörs av Öppna mosseplan (7110 undergrupp 7111), Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) samt Skogsbevuxen myr (91D0). Naturtyperna Högmossar (7110) och Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) utgör de prioriterade bevarandevärdena. Även skogsfåglarna orre och tjäder behöver prioriteras även om de inte är Natura 2000-arter här utan typiska arter för naturtyperna Skogsbevuxen myr 91D0 och högmosse 7110. Motivering; Myrkomplexet är variabelt och relativt opåverkat. Området har stor vikt för såväl de hydrologiska förhållandena och för djurlivet på och omkring rullstensåsen Hallandsåsen.

Bevarandemål

Djurholmamossen utgörs av ett myrkomplex som präglas av hög grundvattensnivå med få ingrepp av torvtäkt och ostörd hydrologi, endast de södra delarna visar tecken på detta. När diken finns så växer mossen fortare igen. Hydrologin har återställts via LIFE Admire-projektet och de södra delarna kommer förhoppningsvis snart att få bättre bevarandestatus. Regelbundna röjningar och gallringar behövs för att få en fullgod bevarandestatus, vilket har gjorts i de centrala och södra delarna av området. Höljor och mjukmattor ska finnas. Typiska arter som vitag, rundsileshår, myrlilja, praktvitmossa och kärrviol ska finnas i livskraftiga populationer. I den skogsbevuxna myren ska det finnas död ved av olika form och dimensioner, eventuellt behövs det skapas död ved regelbundet. Äldre tall sparas för att gynna de typiska arterna spillkråka och tjäder. Inget produktionsskogsbruk men väl naturvårdsanpassad skötsel används i skogen. Gran bör ej planteras på myren. Målet för den skogsbevuxna myren är en mer luckig skog med gläntor och dungar med träd. Djurholmabäcken går genom mossen och är bitvis väldigt bred och bitvis liknande ett dike.

De typiska arterna orre, tjäder och spillkråka ska finnas i livskraftiga populationer. Arealerna ovan ska bevaras eller ökas på bekostnad av naturtypen Öppna svagt vävda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140).

Målindikatorer

För Djurholmamossen innebär detta följande målindikatorer:

Areal naturtyper

- Naturtypen högmossar –Öppna mosseplan (7111) skall omfatta minst 34,2 ha. Arealen kan gärna ökas på bekostnad av naturtypen skogsbevuxen myr.
- Naturtypen öppna svagt vävda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) skall omfatta minst 24,7 ha.
- Naturtypen Skogsbevuxen myr (91D0 eller 9740) skall omfatta minst 42,6 ha men arealen kan minskas för att få fram mer areal högmossar-öppna mosseplan (7110undergrupp 7111).

Ekologiska strukturer och funktioner

Högmossar-öppna mosseplan (7110, 7111)

- På det öppna mosseplanet får krontäckningen av träd och täckningsgraden av buskar inte överstiga 5 %. Högmossen skall hållas öppen för att bl.a. gynna orren.
- Inga diken med avvattande effekt får förekomma. Hela arealen ska ha en väl fungerande hydrologi med ett något högre vattenstånd än i dagsläget. Dikena i sydöstra delen av området har avvattande effekt på högmossen.
- Djurholmabäcken måste återställas till sitt ursprungliga djup och till viss del till tidigare meandring.
- Minst 25 % av naturtypens bottenskikt ska täckas av vitmossor. Idag har det stora öppna mosseplanet ett medelvärde på ca 24 % täckning av vitmossor.

- Höljor och mjukmattor ska finnas på minst 20 % av den öppna mosseplanets areal.
- Död ved i form av t.ex. lågor, torrakor, hålträäd ska sparas, liksom grova och gamla trääd.

Högmossar-laggkärr (7114) och Högmossar-trädklädda mosseplan (7115)

- Området ska ha stor variation med öppna gläntor och tätare partier med trääd.
- Hydrologiska undersökningar ska göras för att utreda effekterna av att lägga igen avvattande diken i laggkärr och i trädklädda mosseplan. Om effekterna inte anses vara så stora så att stora delar av omgivande marker blötläggs så kan alla avvattande diken läggas igen.
- Död ved i form av t.ex. lågor, torrakor, hålträäd skall sparas, liksom grova och gamla trääd.
- Äldre tallar med en stamdiameter över 40 cm bevaras för att gynna tjädern och spillkråkan.
- Lövandelen i skogen bibehålls eller ökas för att gynna bl.a. spillkråkan och orren.
- Inget produktionsinriktat skogsbruk bedrivs på mossen och körskador undviks. Skogsbilvägar får inte anläggas i området.

Typiska arter för naturtyperna

- I naturtypen Högmossar-öppna mosseplan (7111) ska de typiska arterna förekomma i minst 2 exemplar/provyta. De typiska arterna tuvsäv, vitag, dystarr, rundsileshår, rosling, myrlilja, flaggvitmossa, flytvmossa, rubinvitmossa och praktvmossa förekommer inom naturtypen.
- I naturtypen öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) ska de typiska arterna förekomma i minst 2 exemplar/provyta. De typiska arterna vattenklöver, tuvsäv, myrlilja, vitag, rubinvitmossa, praktvmossa förekommer inom naturtypen. Den typiska arten orre ska förekomma i minst 2 häckande par inom Natura 2000-området.
- I naturtypen Skogsbevuxen myr (91D0) ska de typiska arterna förekomma i minst 1 exemplar/provyta. De typiska arterna stjärnstarr och kärrviol finns inom naturtypen. De typiska arterna spillkråka och tjäder ska förekomma i minst 2 resp 7 häckande par inom Natura 2000-området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och deras bevarandestatus

Högmossar-öppna mosseplan, 7110, 7111

Öppen högmosse finns idag på några platser bl.a. centralt i området, i norr och i sydost. I den centrala delen här kallad stora mosseplanet, finns ett välutvecklad tuva och hölja-system, dvs. emellan de upphöjda torrare tuvorna finns fuktiga fördjupningar. Detta omväxlande system saknas i de södra delarna. Äldre mindre torvtäktsspår finns i det mindre sydöstra mosseplanet och vid fågeltornet i de SV delen av det stora mosseplanet men dessa delar har numera återfått sin torvbildande förmåga och vitmossor har etablerat sig. Ett dike som går genom det stora mosseplanet i den västra kanten har växt igen och har nu ingen avvattnande effekt, vilket är mycket bra. Det finns dock två diken med stor avvattnade effekter på högmossen, det är diket längs i sydost och dess västliga förgrening längs det stora mosseplanets södra spets. Dessa diken har numera pluggats igen.

Högmossen har en perenn vegetation som domineras av ris och vitmossor. Martallar är vanliga. Gölar, strängar, tuvor och dråg kan förekomma och ofta omges själva mosseplanet av randskog och lagg. På det öppna mosseplanen finns träd av gran och björk. Små skott av björk finns spridda främst i den norra delen av den södra öppna mosseplanet. Här finns också mycket ris.

Mosseplanet har en vegetation bestående av bl.a. tranbär, rosling, vitag, hjortron, rundsileshår, myrlilja, klockljung, tuvsäv, tuvull, kråkbär, klockljung, kråklöver, ljung och blååtäl. Bottenskiktet utgörs av flaggvitmossa, flytvitmossa, rubinvitmossa samt praktvitmossa.

I den södra delen har högmossen inte typisk tuvor- och höljor-strukturer med fuktiga partier varvat med torrare partier, medan det finns i det stora mosseplanet. I den södra delen finns också spår av täkt i form av diken.

Naturtypen öppna mosseplan anses vara i icke-fullgod bevarandestatus då det finns en riklig förekomst av vegetation av igenväxningskaraktär samt för att det finns mycket ris som t.ex. kråkbär, ljung, odon, pors och klockljung och vitmossor saknas i höljorna. Det är dessutom få vitmossearter som förekommer. Røjningar har gjorts inom LIFE-projektet Admire. Den torrare karaktären på mosseplanet bidrar också till icke-fullgod bevarandestatus. På sikt är det mycket troligt att åtgärderna med røjningar och igenpluggning av dikena gör att bevarandestatusen blir fullgod snart.

Fågelvärderna på Djurholmamossen är mycket höga med bl.a. förekomst av arterna orre, spillkråka och tjäder som är typiska arter för naturtyperna i området. Orre är knuten till naturtypen 7111 och spillkråka och tjäder är knutna till naturtypen 91D0. Enkelbeckasin har setts i naturtypen.

Orre

Orren är de öppna markernas skogshöna och den är knuten till hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. Högmossen-öppna mosseplan(7111) är en favoritplats för orren men de vistas mycket i de trädklädda mosseplanet också. Insekter, björkknoppar och t.ex. blåbärsblom är viktiga födomedel för deras överlevnad. De vill ha lövrika, luckiga och flerskiktade skogar. Antalet tuppar har minskat i området från ca.15 exemplar till 4 exemplar på bara några år.

Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km².

Under 1800-talet förekom orren ofta på de stora ljunghedar som då fanns i södra Sverige. I takt med att skogsarealen ökat och ljunghedarna försvunnit har orren minskat. Negativt för orren har även varit försvinnandet av skogsbetet, genom att skogen blivit allt tätare och därigenom allt sämre som födosökmiljö.

De stora brandfält med efterföljande lövuppslag, som förr med regelbundna intervall skapades var mycket gynnsamma för orren, saknas numera nästan helt eftersom naturliga bränder som regel snabbt blir släckta. I viss mån har orren fått en ersättningsbiotop i det storskaliga kalhyggesbruket, men med den inskränkningen att det efterföljande lövuppslaget som regel röjs och gallras bort och ersätts med barrträd. Numera missgynnas orren troligen eftersom dagens hyggen har mindre areal och dessutom inte är lika öppna som tidigare. I södra Sverige är omloppstiden för hyggen och ungsogor alltför kort för att kunna hysa livskraftiga bestånd. Skogarna i södra Sverige är dessutom alltför täta för att passa orren. Lövträdsandelen (främst björk) bör öka i de flesta skogsmarker.

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 7140

I de fuktigare delarna i anslutning till Djurholmabäcken växer hundstarr, blååtätel, vattenklöver, tuvsäv, kärrsilja, missne, ängsull, tuvull, trådtåg, flaskstarr, kråklöver, hjortron, myrlilja, missne, strandlysing, hundstarr, gråstarr, videört, tranbär, mannagräs, svalting, toplösa och stor igelknopp. Björnmossa, rubinvitmossa och praktvitmossa finns i bottenskiktet. Träd- och buskskiktet består av gran, björk och pors.

Det finns öppna vattenspeglar med gul näckros. Ett topogent kärr finns med arter som brunven, kärrsilja och kråklöver. Det f.d. myrslätterområdet ingår i denna naturtyp.

I kanterna av 7140 förekommer det stundtals stråk av blååtätel. Täta bestånd av blååtätel indikerar att torvlager torrlagts genom dikning och att torven har börjat brytas ned

(torrläggningen har syresatt de tidigare syrefria torvlagren vilket gör att de kan brytas ned). Detta tillför näring till ett normalt sett mycket näringsfattigt system vilket gynnar blååteln och missgynnar den naturliga myrfloran. Denna avvattnande effekt är det som avgör att bevarandestatusen på 7140 anses vara icke- fullgod.

Skogsbevuxen myr, 91D0 eller 9740

Den dominerande naturtypen på Djurholmamossen utgörs av Skogsbevuxen myr (91D0). De trädbevuxna ytorna består till största delen av denna naturtyp, vilken domineras av tall och björk men även gran och björnbär förekommer. Ett stort björkinslag finns på några ställen. En del äldre träd och död ved finns i de norra delarna men huvudsakligen är träden på myren av yngre karaktär. En del träd har fallit naturligt, men de är också oftast av en tunnare dimension. Arter som revlumner, trådtåg, stjärnstarr, kärrviol, blåbär, lingon, klockljung, blååteln finns här. Vitmossa dominerar i bottenskiktet.

I kanterna av 91D0 förekommer också stråk av blååteln precis som på 7140. Täta bestånd av blååteln indikerar att torvlagret torrlagts genom dikning och att torven har börjat brytas ned (torrläggningen har syresatt de tidigare syrefria torvlagren vilket gör att de kan brytas ned). Detta tillför näring till ett normalt sett mycket näringsfattigt system vilket gynnar blååteln och missgynnar den naturliga myrfloran. Denna avvattnande effekt samt bristen på grova, gamla träd och död ved är det som avgör att bevarandestatusen på 91D0 anses vara icke- fullgod.

Spillkråka

Spillkråkan födosöker hästmyror lågt i träd, på stubbar m.m. och de häckar helst i grov asp, tall och bok. För att de skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Inom naturtypen Skogsbevuxen myr(91D0) finns spillkråkan mest.

Spillkråkan är en viktig nyckelart då de årligen producerar ett stort antal bohål lämpligt för andra hålhäckande fåglar och däggdjur som inte själva kan bygga bon. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1000 ha. Det största hotet mot spillkråkan är skogsbruket och näringsens allt större krav på skogsråvara. Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten. Lämpliga boträd har minskat då det är lägre medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag. Äldre ogallrade lövskogsmiljöer och mogen tall- och granskog (dvs. gammelskog) är av mycket stort värde för spillkråkan och den biologiska mångfalden. De bör vara jämnt fördelat över skogslandskapet. Bränder gynnar spillkråkan liksom flera andra hackspettsarter. Det är viktigt att de brända skogarna ej återplanteras med gran. Det är viktigt att det inom området finns god tillgång på grov asp och tall av de rätta dimensionerna.

Tjäder

Tjäder har en spelplats med ca.5 st. spelande tuppar i den skogsklädda myren (91D0). Tjädern är knuten till större sammanhängande skogsområden med bl.a. äldre successionsstadier av tall då de under vintertid äter tallbarr och tallskott. På sommaren är den däremot mer variabel var den lever. Förekomsten av våtmarker är mycket viktig då de under våren livnär sig på späda skott av tuvull och insekter. Hönans äggproduktion bestäms av tillgången på proteinrika växtdelar och frön. Kycklingarna lever också på insekter som de fångar i våtmarkerna. Tjädern är en stannfågel och rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km². Den har starkt missgynnats av det storskaliga skogsbruket, särskilt i södra och mellersta Sverige där betydande populationsnedgångar konstaterats. Det allvarligaste hotet i skogsbrukslandskapet är de förändringar som skett och fortfarande sker på landskapsnivå, t.ex. fragmentering och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

Ett nära samarbete mellan berörda myndigheter och den som äger eller brukar en mark är en av de viktigaste förutsättningarna för att ett områdes värdefulla livsmiljöer och arter ska finnas kvar.

För områdets naturtyper gäller att:

- Gamla träd sparas, de är viktiga för epifytiska lavar, mossor och svampar, samt för insekter och landmollusker. Äldre tallar med en stamdiameter över 40 cm bevaras för att gynna tjädern och spillkråkan.
- Äldre tallskogar och äldre ogallrade lövbestånd ska finnas spritt i området för att gynna spillkråkan
- Död ved; grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier sparas
- Det i laggkärret inte förekommer något produktionsinriktat skogsbruk, Ett naturvårdsanpassad skogsbruk kan dock ske.
- Skog med lång kontinuitet lämnas i stort orörd men ersättningsträd till de gamla träden gynnas och planeras in vid naturvårdsinriktade plockhuggningar.
- Gran inte planteras. Redan planterade granbestånd ska på sikt övergå till löv- eller tallskog.
- En variation av trädslag och olika åldersstrukturer, främst av tall och björk förekommer. Lövandelen i skogen bibehålls eller ökas för att gynna bl.a. spillkråkan och orren.
- Skogen har en viss luckighet med gläntor så att träden inte står för tätt och föryngring kan etableras. Öppna ytor och luckiga skogar bibehålls i området också för att gynna tjäderns, orrens och spillkråkans fortsatta framtid inom området.
- Orre, tjäder och spillkråka fortsätter att finnas i livskraftiga populationer inom området. Tjädern och orren skall förekomma både som häckande och spelande inom området. Spillkråkan skall förekomma regelbundet inom området.

- Inga störningar av området eller körskador får uppstå i t.ex. samband med avverkningar av granskog i närheten.
- Hydrologin och pH-värdena bör återställas genom dämning och igensättning av befintliga diken med avvattande effekter
- En stabil och hög grundvattenyta bibehålls på högmossen
- Högmossen skall hållas öppen för att bl.a. gynna orren. Detta sker genom att man håller efter i kantzonen mellan högmossen och laggekärret och genom att träd avverkas på högmossen.
- Inga vägar anläggs på myren.
- Fastmarksholmar inom området skyddas från ingrepp och lämnas för fri utveckling och planteras ej.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

De största riskerna för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Produktionsinriktat skogsbruk vilket leder till att värdefulla element och strukturer försvinner.
- Granplantering. Skogsbruk kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren och att de hydrauliska förhållandena ändras. Trädslagsbyte från löv till barrträd eller icke inhemska trädslag är också ett hot.
- Avverkning av grova träd och bortplockning av död ved i skogen
- Utdikning och torvtäkt. Åtgärder som påverkar hydrologin, t.ex. dikning.
- Ändrad hydrologi och pH. Det sura nedfallet påverkar pH-värdet så det kan sjunka med följd att en annan artsammansättning kan uppkomma. Även markavvattningsföretag och dikning i våtmarkerna eller fastmarksmiljöer i området eller utanför kan ge en negativ påverkan på habitatet.
- Ett alltför tätt träd- och buskskikt. Igenväxning p.g.a. markavvattning och ökad kvävedeponi kan ge ändrade proportioner mellan olika arter i botten- och fältskikt t.ex. kan antalet vitmossor minska, och andelen gräs, buskar och träd öka.
- Vid anläggande av skogsbilvägar kan hydrologin och/eller hydrokemin i området förstöras. Körskador kan lätt uppstå på dessa fuktiga habitat och förstöra naturliga vattenflöden och marker.
- Igenväxning av t.ex. högmossen kan innebära att proportionerna mellan olika arter förändras och att habitatet på sikt övergår till laggekärr (7114).
- Spridning av kalk, aska och gödningsämnen förändrar drastiskt vegetationens artsammansättning
- Exploatering i form av kommunikationsleder, anläggning, bebyggelse m.m. kan skada objektet.
- Igenväxning på grund av ökad kvävetillförsel och avvattning.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges

Markägare har rätt till ersättning om tillstånd inte kan ges och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Mer information finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Skydd och regleringar

Området ska skyddas genom reservatsbildning inom kort. Området ingår i Myrskyddsplanen. Alla områden i Myrskyddsplanen skall skyddas med ett bra områdesskydd enligt nationella bevarandemål. Områden med öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) som också är med i Myrskyddsplanen är prioriterade i arbetet med områdesskydd. De har också en framträdande plats i strategiarbetet för bevarande av värdefull skog. Området är med i fördelningsplan vilket innebär att Naturvårdsverket tar ansvar för att inträngsersätta markägare m.m. vid ett bildande av naturreservat i området. Området ingår i LIFE-Admire som genomfört åtgärder i området för att återställa hydrologin samt röjt öppna mosseplan i området.

Bevarandeåtgärder

Skötselplan för området är under framtagande.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen. Mer information om regler, ansvar och ersättningar i samband med Natura 2000 finns i Naturvårdsverkets broschyr ”Natura 2000 Värdefull natur i Sverige” och på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Natura 2000-området Djurholmamossens mest prioriterade bevarandeåtgärd är att området blir skyddat som naturreservat. En uppföljning på de åtgärder som gjorts med hydrologin måste göras för att se om önskad effekt skett och om fler åtgärder behövs på t.ex. andra delar av mossen. Röjningar och gallringar behöver göras i den skogsbevuxna myren men också regelbundet på den öppna mosseplanen bl.a. för att gynna tjäder och orre. Död ved ska sparas bl.a. för spillkråkan.

Restaureringsåtgärder

- Trots en rätt öppen högmossa på Djurholmamossen har det vuxit igen på sina håll. Mycket av detta har åtgärdats inom Lifeprojektet Admire där röjningar genomförts på de öppna mosseplanen. Om man jämför med flygfotot från 1940-talet ser man hur stor skillnad det är, eftersom mossen var helt öppen på den tiden. Idag är delar av högmossen igenvuxna. För att utöka arealen av öppet

mosseplan måste röjning av igenväxningsvegetation, främst i form av björk, gran och tall genomföras.

- Befintliga diken som avvattnar mossen måste läggas igen för att mossen ska få en mer naturlig hydrologi med ett något högre vattenstånd än i dagsläget, detta har åtgärdats till viss del i LIFE-projektet Admire. För att hindra skogsbildning på högmossen måste ett stabilt grundvattensflöde finnas. Avvattnande diken på högmossen kan därför täppas igen. Inom LIFE Admire har dikena fixats till genom att det på minst två ställen i sydost intill högmossen har vattenflödet täppt till. Torv skall inte oxideras som en följd av antropogena ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga klimatförändringar.
- Djurholmabäcken måste återställas till sitt ursprungliga djup och till viss del till tidigare meandring.
- Kontinuiteten av död ved i skogshabitaten kan försäkras genom ringbarkning eller plockhuggning (bildande av låga) av en högstam/ha vart tredje år.
- Röjning av granföryngring.

Löpande skötsel

Orren är på stark tillbakagång. Det är viktigt att gynna orren genom att röja träd och buskar på högmossen. Även för att högmossens bevarandestatus ska bli fullgod måste röjningar av träd och buskar ske, efter LIFE Admire har det större öppna mosseplanet i de centrala delarna fått gynnsam bevarandestatus. Håll det öppna mosseplanet (7111) öppet. Speciellt i kanterna har tall och björk etablerat sig. Regelbunden röjning krävs för att motverka mossens naturliga succession. Liggande död ved på det öppna mosseplanen flyttas till den skogsbevuxna myren istället.

I skogen i den skogsbevuxna myren (7140) bör inga större gallringar ske, men för att få fram mer areal med högmosse-öppet mosseplan (7111) kan röjningar göras även här. All död ved, äldre träd, grova träd, högstubbar, hålträd m.m. skall bevaras. Målet bör vara en mer lyckig skog med gläntor och dungar med träd.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Övrigt

Bevarandeplanen gäller tills vidare. Bevarandeplanen kommer att revideras om ny kunskap ger anledning till det.

Referenser

Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
Campbells kulturbygder på 1700-talet.
Länsstyrelsen i Kristianstad län. 1983. Myrar i Kristianstad län. Planeringsavdelningen.

Länsstyrelsen i Kristianstad län, 1996. Från Bjäre till Österlen, Skånska natur- och kulturmiljöer.

Länsstyrelsen i Kristianstad Län.

Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket.

Naturvårdsverkets förlag.

Naturvårdsverket. 1994. Myrskyddsplan för Sverige.

Skogsstyrelsen, Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen. 2000.

Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.

Översiktsplan för Ängelholm kommun, 1991.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Rödlistade arter

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län

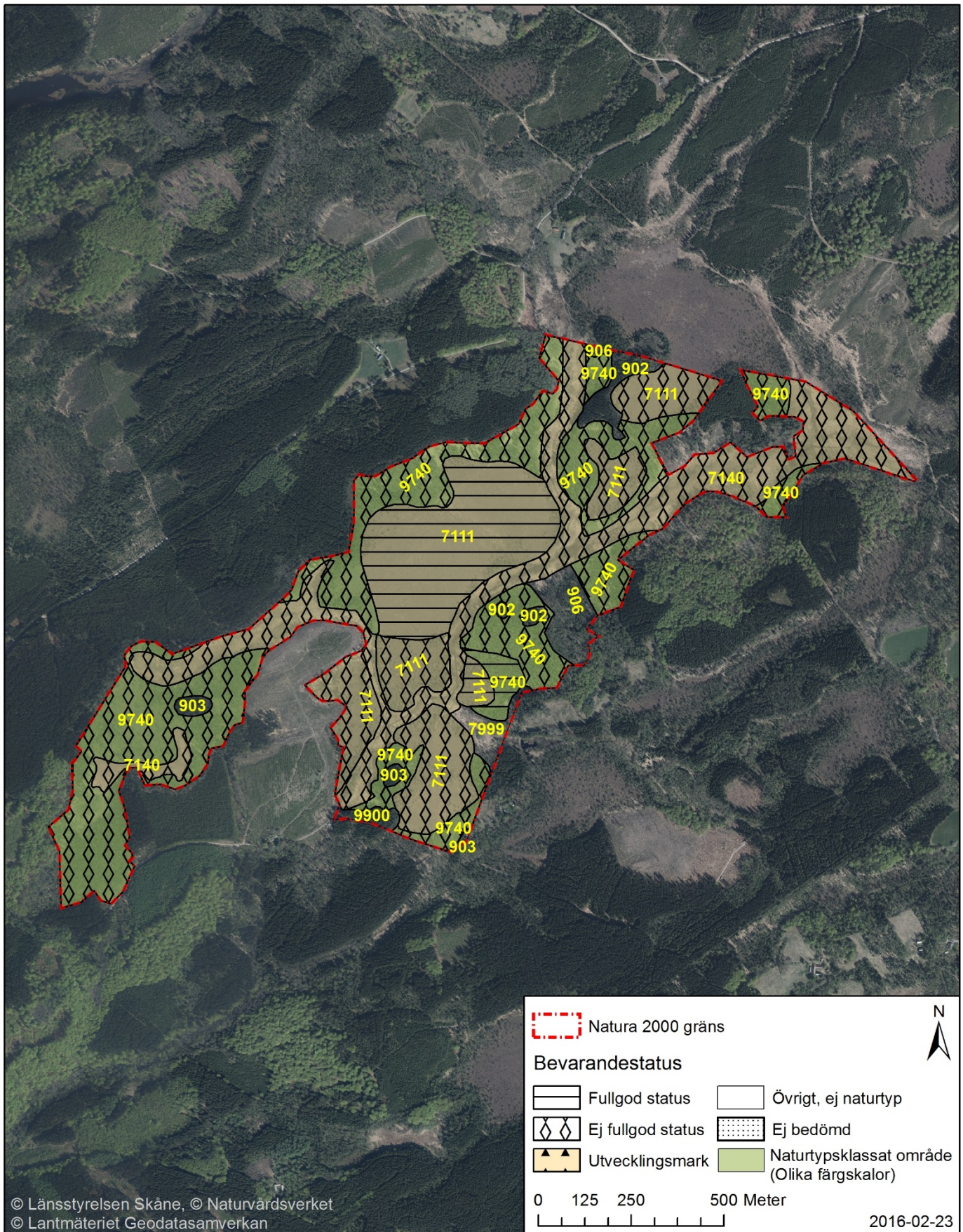
Planförfattare: Marie Löfberg

Senast reviderad 2010-09-16, 2016-02-29 av Marie Björkander

Natura 2000-området Djurholmamossen, SE0420271 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2

Naturtypskoder för kartan

Naturtyper
7111 - Högmossar - Öppna mosseplan
7140 - * Öppna svagt vävda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn
9740 eller 91D0 – Skogsbevuxen myr
Icke- naturtyper
902 - granskog (>70% gran)
903 - barrblandskog (tall & gran tillsammans >70% men ingen av dem ensam)
906 - triviallövskog (>70% triviallöv)
7999 - Våtmark, ickenatura-naturtyp
9900 - Ickenatura-skog

Bilaga 3

Rödlistade arter i Natura 2000-naturtyperna 2016

Rödlistade arter placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet. B1 hänvisar till resp. bilaga i fågeldirektivet.*=Prioriterad naturtyp inom EU.

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
Skogsbevuxen myr (91D0) och Öppna mosseplanen (7111)			
-Fåglar	Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT
	Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT
	Orre	<i>Lyrurus tetrix</i>	B1
Skogsbevuxen myr (91D0)			
-Lav	Bokkantlav	<i>Lecanora glabrata</i>	NT

**Länsstyrelsen
Skåne**

Östra Boulevarden 62 A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 21 10
Epost lansstyrelsen@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/skane